

Samen werken aan kwaliteit

Een dwarsdoorsnede van belangrijke ontwikkelingen
in de psychologische BIG-opleidingen

FGZPt Federatie van Gezondheidszorgpsychologen
en Psychotherapeuten

2002-2023

NIP. NVO. NVP

A hand is shown in silhouette, reaching towards the sun as it sets over a body of water. The sun is a bright, glowing orb, partially obscured by the hand's fingers, creating a lens flare effect. The sky is a gradient of blue and orange, and the water reflects the light. The overall mood is serene and hopeful.

Samen werken aan kwaliteit

Een dwarsdoorsnede van belangrijke ontwikkelingen
in de psychologische BIG-opleidingen

Voorwoord

De FGzPt bestaat eenentwintig jaar en wat is er in die jaren veel gebeurd. Zoveel dat we besloten om er een boekje over te maken. Voor u, als beroepsbeoefenaar of opleiding. En voor alle andere mensen die geïnteresseerd zijn in de enorme kwaliteitsslag die de psychologische BIG-opleidingen de afgelopen twee decennia hebben doorgemaakt.

In dit boekje belichten we een aantal hoogtepunten. Achter de schermen gebeurde er nog veel en veel meer. Denk aan het ontwikkelen van regelgeving die heldere kwaliteitskaders voor de opleidingen neerzet. En het inrichten van de achterliggende organisatie voor de herregistratie van specialisten. Of aan het vernieuwen van het visitatieprotocol om opleidingsinstellingen duidelijk te maken wat er precies van hen wordt verwacht. En zo kunnen we nog wel even doorgaan.

Dit boekje staat niet alleen stil bij het verleden, maar ook bij wat er op dit moment speelt en wat er nog valt te verwachten in de nabije toekomst.

Wij hopen u hiermee een mooie dwarsdoorsnede te bieden van belangrijke ontwikkelingen in de psychologische BIG-opleidingen. Hopelijk beleeft u net zoveel plezier aan het lezen als wij aan de samenstelling van het boekje.

Tot slot willen we op deze plek graag iedereen bedanken die zich in de afgelopen ruim twintig jaar heeft ingezet voor alle activiteiten binnen en buiten de FGzPt. Samen werken aan kwaliteit: wat levert dat prachtige en krachtige resultaten op.

Tonnie Prinsen
Voorzitter FGzPt

Mark Eujen
Directeur-secretaris FGzPt

FGzPt: wie zijn we en wat doen we?

De Federatie van Gezondheidszorgpsychologen en Psychotherapeuten (FGzPt) is in 2002 opgericht door twee beroepsverenigingen: het Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en de Nederlandse Vereniging van Pedagogen en Onderwijskundigen (NVO).

Specifieke taak

De FGzPt heeft een specifieke, deels wettelijke verankerde taak op het gebied van erkenning van en toezicht op opleidingen tot de beroepen gezondheidszorgpsycholoog (gz-psycholoog) en psychotherapeut en de specialismen klinisch psycholoog en klinisch neuropsycholoog, het besluiten tot instelling van specialismen en het beheer van de opleidingsregisters en specialistenregisters. Hiervoor fungeert de FGzPt als aanspreekpunt voor de overheid.

Leden van de FGzPt

De vereniging FGzPt heeft drie leden: het NIP (in oktober 2022 gefuseerd met de NVGzP), de NVO en de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP).

Inhoudsopgave

- 1 Voorwoord
- 4 Jubileum in vogelvlucht
- 6 Stappen vooraf...

2002-2007

NIP en NVO richten de FGzP op. Binnen enkele jaren is het eerste wettelijk erkende specialisme van de gz-psychologie een feit!

- 8 Cees van der Staak
- 12 Jos Delimon

2014-2019

De FGzPt krijgt meer taken door een scheiding tussen regelgeving voor en toezicht houden op de kwaliteit van de opleiding. En de federatie breidt zich uit met twee nieuwe leden en een nieuw innovatief platform: de Opleidingsraad.

- 28 Trias Politica
- 29 Bas de Mol
- 30 Transparantie in kwaliteitseisen
- 31 Wat doet het College?
- 32 Oprichting van de Opleidingsraad
- 34 Maartje Schoorl
- 36 Mark Eujen
- 40 Henk Matthijssen

Colofon

Tekst & interviews: Nannet Alkema
 Vormgeving: Het Vonkt, Johan van den Berg
 Fotografie: Linda Verweij, Unsplash
 ©FGzPt 2023, alle rechten voorbehouden.

2008-2013

Er komt een tweede wettelijk erkend specialisme binnen de gz-psychologie. En er start een flinke innovatieslag in de psychologische opleidingen: competentiegericht opleiden.

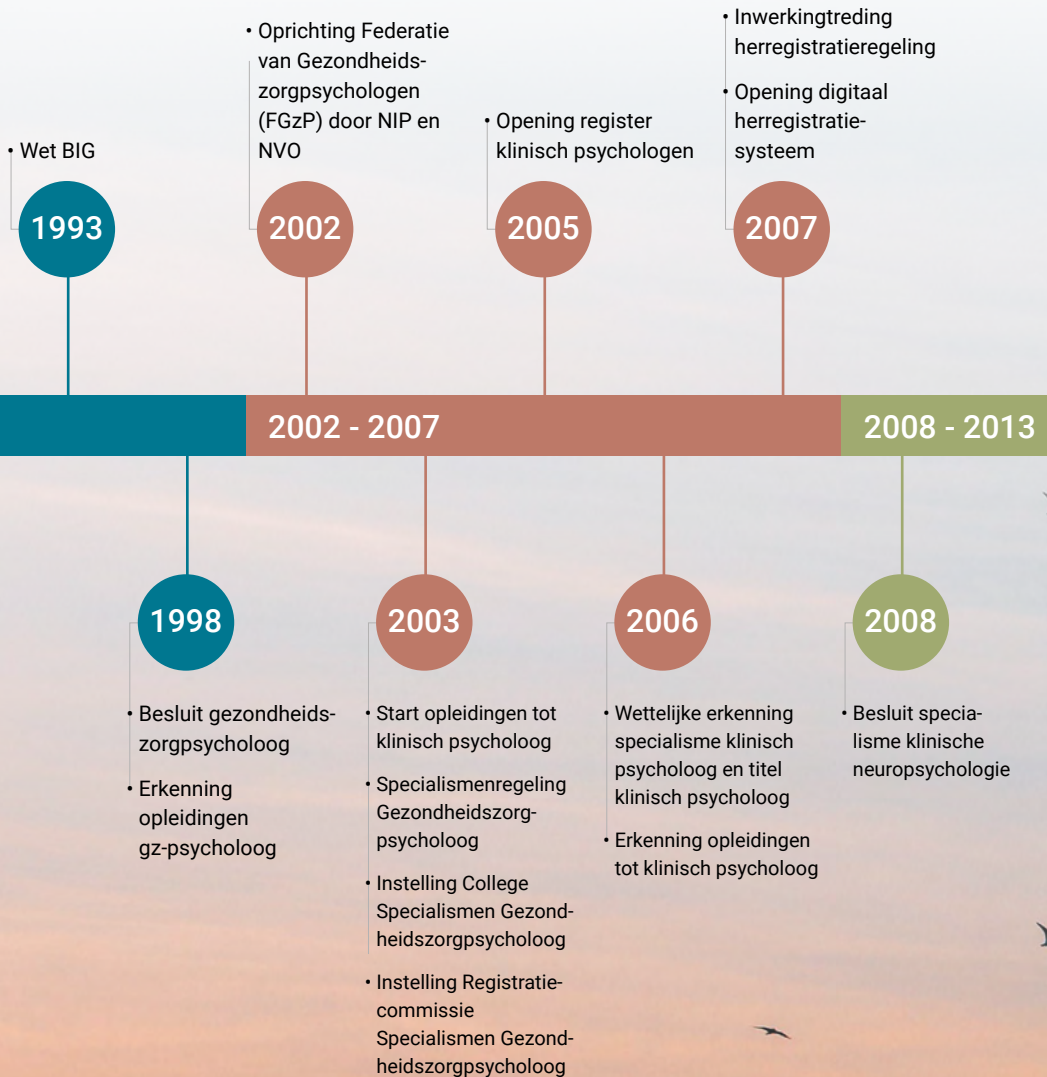
- 16 Peter van Drunen
- 19 Hil Bakker
- 20 Marijcke Honée
- 22 Audrey Henninger
- 24 Innovatie in de opleiding
- 25 Henk Geertsema

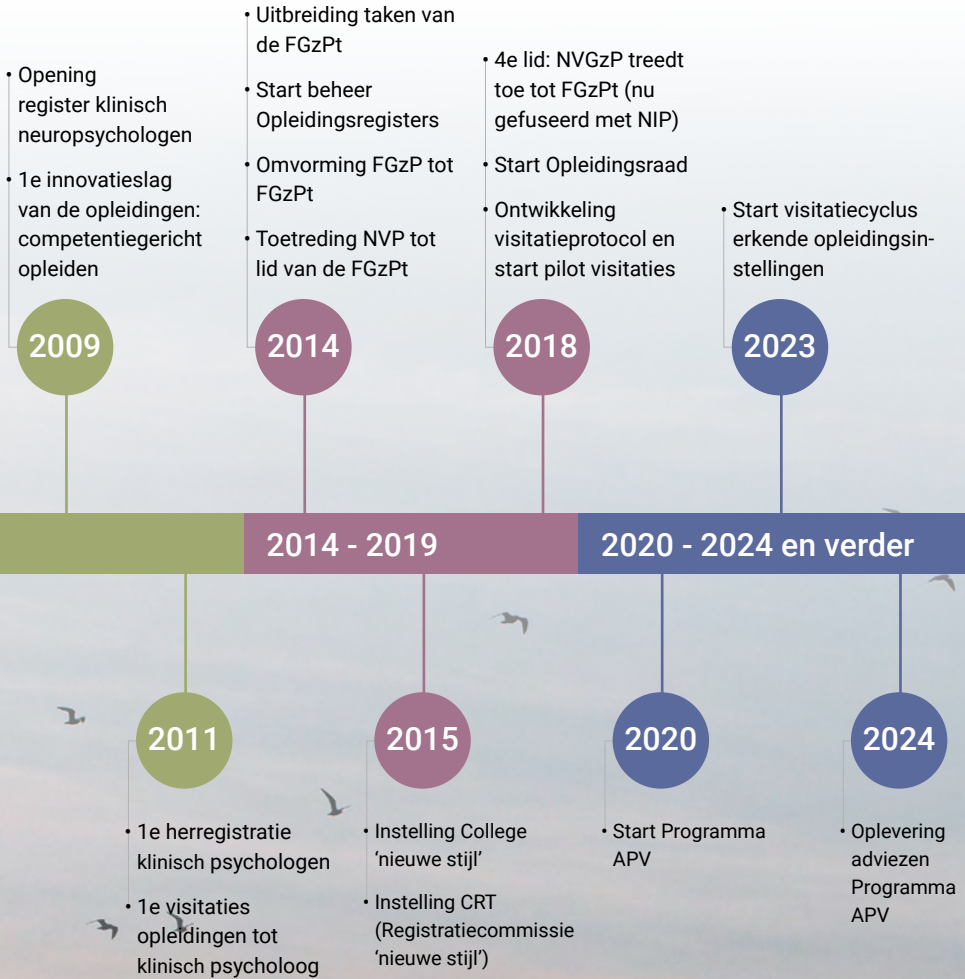
2020-2024

Er komt weer een forse innovatieslag van de opleidingen: naar aanleiding van de visie op opleiden in 2030 van de Opleidingsraad start het Programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen (APV).

- 44 Marc Verbraak
- 47 Hans de Veen
- 48 Maie el Boushy
- 50 Paul Termaat
- 54 Lotte van de Wiel
- 56 Maaïke Laurant
- 57 Gijs van Poppel
- 58 Marie-Jeanne van Hagen
- 60 Christine Brouwer-Dudok de Wit
- 62 Tonnie Prinsen

Jubileum in vogelvlucht

Stappen vooraf...

Van eindverantwoordelijke arts naar eigen verantwoordelijkheid voor elke zorgverlener

De Wet op de Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG) verving in 1993 de Wet uitoefening geneeskunde uit 1865. Tot dan toe was de uitoefening van de geneeskunst voorbehouden aan artsen en vroedvrouwen. De arts was medisch eindverantwoordelijk voor het handelen van alle andere hulpverleners, dus ook van psychologen. Dit veranderde met de komst van de Wet BIG.

Elke BIG-geregistreerde zorgmedewerker had voortaan eigen verantwoordelijkheid en tuchtrechtelijke aansprakelijkheid. Een revolutionaire ontwikkeling dat voortaan de zorg niet meer rond de arts georganiseerd was, maar dat er een gelijkstelling van beroepen kwam, met eigen verantwoordelijkheid en professionaliteit.

Gz-psychologie: nieuw basisberoep binnen de psychologie

Aanvankelijk waren er binnen de psychologie twee basisberoepen: de psychotherapeut en de klinisch psycholoog. Er was echter ook behoefte aan een meer generalistisch werkende psycholoog, die korte behandelingen kon uitvoeren. Dit resulteerde in 1995 in een wijziging van de wet: de klinisch psycholoog verviel in de Wet BIG als basisberoep en werd vervangen door het basisberoep gezondheidszorgpsycholoog.

In korte tijd werd er een gz-opleiding gecreëerd voor 84 opleidingsplaatsen per jaar, toen alleen nog in de ggz en het ziekenhuis. Ter vergelijking: op dit moment starten er jaarlijks circa duizend opleidingen in meer dan 550 praktijkopleidingsinstellingen, verdeeld over alle sectoren.

2002-2007

NIP en NVO richten de FGzP op. Binnen enkele jaren is het eerste wettelijk erkende specialisme van de gz-psychologie een feit!

A portrait of Cees van der Staak, an older man with short grey hair and round glasses. He is smiling and wearing a brown blazer over a green sweater and a blue and white checkered shirt. The background is a stone wall with a blue artwork on the left and a lamp on the right.

Cees van der Staak

“Onze beroeps-
groep begint
eindelijk minder
ingewikkeld in
elkaar te zitten”

Brandend geduld. Dat heb je volgens emeritus hoogleraar klinische psychologie Cees van der Staak nodig om in het psychologische beroepenveld binnen de gezondheidszorg tot omvangrijke veranderingen te komen. "Niet lijdzaam afwachten, maar steeds op je qui-vive zijn voor kansen om te komen tot het doel dat je voor ogen hebt."

Brandend geduld is een metafoor die Van der Staak ontleende aan zijn literaire held Pablo Neruda. In zijn afscheidsrede als hoogleraar zei Van der Staak in 2008: "Het is een paradox, een schijnbare tegenspraak. Bij geduld denk je niet zo gauw aan vuur. Ongeduld kan brandend zijn, maar bij geduld is het vuur toch wel geblust, zou je denken. Toch is er niet alleen lijdzaam geduld. Er is ook een soort geduld dat volhardend wacht op het geschikte moment dat het kan gaan vlammen. Het is geduldige gedrevenheid, beheersing van het vuur, in de evolutie een van de eerste menselijke verworvenheden."

Start van de Wet BIG

Decennialang heeft Van der Staak zich met brandend geduld ingezet voor een overzichtelijk beroepenveld met dito opleidingen. Hij stond rond 1994 samen met een gezelschap van vertegenwoordigers van beroepsgroepen, werkgevers en juristen aan de start van de Wet voor Beroepen in de Individuele Gezondheidszorg (Wet BIG). Van der Staak zat in deze Raad BIG op voordracht van het NIP. "Emeritus hoogleraar Gezondheidsrecht Wim van der Mijl was voorzitter van deze raad die de wet voorbereidde. Ik kan me nog goed herinneren dat hij zei: *'Ik begrijp alle beroepen in de gezondheidszorg, maar van die psychologen, daar snap ik helemaal niks van. Waar moet ik mijn kinderen heen sturen als ze psychologische hulp nodig hebben? Naar wie moet de huisarts verwijzen als er mensen op zijn stoep staan?'*

"Voor de bevolking was het volgens Van der Mijl niet duidelijk waar de expertise van

de ene psycholoog eindigt en die van de ander begint. Dat moest ik met hem eens zijn. Inmiddels is er veel verbeterd, maar nog steeds leven er ook binnen onze eigen beroepsgroep onduidelijkheden over hoe we ons tot elkaar verhouden. Je ziet het bijvoorbeeld aan vacatures van ggz-instellingen: *'Gezocht: ggz-psycholoog/psychotherapeut'*. Naar wat voor soort psycholoog wordt er dan precies gezocht?"

Artsen als voorbeeld

Voor Van der Staak zijn de artsen altijd een voorbeeld geweest. "Bij hen is het evident: de geneeskunde-opleiding leidt op tot één basisberoep en daarna kun je als basisarts een opleiding in één van de specialisaties volgen. Glashelder. Zo zou ik ons beroepenveld ook graag zien. Bij de invoering van de Wet BIG is daar een eerste poging toe gedaan."

In het wetsontwerp stonden aanvankelijk zowel de psychotherapeut als de klinisch psycholoog beschreven als basisberoep. Van der Staak: "Terwijl voor beide beroepen gold dat de vierjarige duur van de opleiding en de expertise die je ervoor moet hebben eerder zouden passen bij een specialisme. De werkgevers die in de Raad BIG zaten zeiden: 'Om de psychologische zorg te kunnen bieden waar op dit moment veel behoefte aan is hebben we heel veel psychologen nodig. De opleidingen tot klinisch psycholoog en psychotherapeut duren te lang, is een tweejarige beroepsopleiding niet voldoende voor wat wij zoeken?'. In de Raad waren we het erover eens dat dat een

goed idee was. Zo werd in 1995 het beroep gz-psycholoog geboren als basisberoep in de psychologische zorg.”

Helderheid voor patiënten en verwijzers

Nog steeds zit de psychologische beroepsgroep ingewikkeld in elkaar, vindt Van der Staak. “Psychotherapeut is momenteel nog een basisberoep, terwijl het qua werkzaamheden en opleiding meer een specialisme is. Gelukkig gaat dit veranderen. De psychotherapeut wordt een specialisme van de gz-psycholoog. Zo’n helderheid is van groot belang voor de hulpvragenden, onze patiënten, en voor de verwijzers, veelal huisartsen.”

Van FGzP naar FGzPt

De complexiteit van de beroepen weerspiegelde zich aanvankelijk in de organisatie eromheen. Zo ging de FGzP over de specialis-

men en waren de psychotherapeuten er niet in vertegenwoordigd. Onder leiding van Van der Staak werd in 2013-2014 een belangrijke aanzet gegeven tot betere afstemming van de regelgeving en het toezicht op de verschillende opleidingen. De beroepsvereniging van psychotherapeuten, de NVP, trad toe tot de FGzP; de FGzP heette voortaan FGzPt, de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen en Psychotherapeuten. Hierdoor werden beleid en regelgeving van alle psychologische BIG-opleidingen in één organisatie gebundeld, terwijl de taken op grond van de governance goed gescheiden werden.

Van der Staak: “Het zal nog enkele jaren duren voor het proces van verheldering van het psychologische beroepenveld is voltooid. En daarvoor hebben we één ding nog wel nodig: brandend geduld.”

Cees van der Staak studeerde psychologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen, waar hij in 1975 ook promoveerde. In 1982 werd Van der Staak hoogleraar klinische psychologie, in 2000 werd hij daarnaast directeur van het Academisch Centrum Sociale Wetenschappen van de Radboud Universiteit, waar onder meer de psychologische beroepsopleidingen waren ondergebracht. Als hoofdopleider gz-psychologie, psychotherapie en klinische psychologie was hij vanaf 1986 nauw betrokken bij landelijke ontwikkelingen in het psychologische beroepen- en opleidingsveld.

Nieuwe organisatie in de gezondheidszorgpsychologie: de FGzP (nog zonder 't)

In 2002 ziet de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen het levenslicht, de voorloper van de huidige FGzPt. Oprichters zijn de beroepsverenigingen Nederlands Instituut van Psychologen (NIP) en de Nederlandse Vereniging van Pedagogogen en Onderwijskundigen (NVO). Doel van de oprichting is om gezamenlijk tot een eerste wettelijk erkend specialisme in de gezondheidszorgpsychologie te komen.

A portrait of Jos Delimon, an older man with grey hair, wearing a dark suit jacket, a light blue shirt, and a dark tie. He is looking slightly to the left of the camera with a neutral expression. The background is a blurred outdoor scene with green foliage and a path.

Jos Delimon

“Op de positie
van de huidige
psychologen
ben ik best een
tikje jaloers”

Een sterke positie voor psychologen in de gezondheidszorg. Dat is waarvoor Jos Delimon jarenlang zijn nek heeft uitgestoken. En nog steeds. Delimon, de eerste voorzitter van de FGzPt, vertelt waarom het nodig was om - in een toch al behoorlijk verdeeld veld - nóg een organisatie op te richten.

“Ons veld is altijd al behoorlijk versnipperd geweest. Anders dan bij bijvoorbeeld de artsen en de tandartsen hebben wij niet één overkoepelende beroepsvereniging, maar zijn er allerlei verenigingen met eigen belangen en doelen waar psychologen lid van kunnen zijn. Zo kunnen gz-psychologen lid zijn van het NIP en de NVO. Dat bleek rond de eeuwwisseling een lastige factor te zijn bij de aanvraag van een wettelijk specialisme binnen de psychologie: die kon alleen worden ingediend door een organisatie die door de minister erkend werd als volwaardig vertegenwoordiger van de beroepsgroep. Noch het NIP noch de NVO voldeed aan dit criterium. Daarom was het noodzakelijk om een nieuwe organisatie in het leven te roepen die representatief was voor een grote groep gz-psychologen: het NIP en de NVO besloten in 2002 samen de Federatie van Gezondheidszorgpsychologen op te richten.

Brief van Borst

Terwijl het bestuur van de FGzP werkte aan de aanvraag voor de oprichting van een wettelijk erkend specialisme viel er een brief van minister Borst in de bus: dat ze voornemens was om het basisberoep psychotherapeut op te heffen en het bestaande BIG-register van psychotherapeuten op termijn te sluiten voor nieuwe inschrijvingen. Ze vond onze beroepenstructuur veel te ingewikkeld en had het idee dat er overlap zat tussen de gz-psycholoog en de psychotherapeut en tussen de klinisch psycholoog – toen nog niet wettelijk erkend – en de psychotherapeut. ‘Waarom niet één basisberoep en een specialisme?’, schreef ze.

Dat was nou precies waar wij mee bezig waren: we wilden een klinisch psycholoog die ook als psychotherapeut was opgeleid. Dat betekende dat de opleiding voor het specialisme klinisch psycholoog 40% psychodiagnostiek, 40% behandeling – met name psychotherapie –, 10% wetenschappelijk onderzoek en 10% management zou beslaan. De brief van minister Borst was een verrassend, maar welkom steuntje in de rug.

In januari 2002 passeerden de statuten van de federatie bij de notaris, dus je zou zeggen dat de wettelijke erkenning van het specialisme klinische psychologie er in 2003 wel zou zijn. Uiteindelijk is het allemaal heel anders gelopen. Vanuit de overheid werd erop aangedrongen dat alle BIG-geregistreerde psychotherapeuten via een ‘generaal pardon’ als gz-psycholoog geregistreerd zouden worden. En voor wie dat wenste moest er vervolgens een soepele weg naar de registratie als klinisch psycholoog worden gecreëerd.

Onaanvaardbaar

Omdat er binnen de psychotherapie ook veel mensen werkzaam waren die nooit een opleiding in de psychologie, pedagogische of gezondheidswetenschappen hadden gevolgd, zoals artsen, pastores en maatschappelijk werkers, stuitte dit voorstel op grote bezwaren bij het FGzP-bestuur, dat zich hierin gesteund wist door het NIP en de NVO. We lieten het ministerie dan ook weten dat hun wens voor ons volstrekt onaanvaardbaar was. Net alsof je tegen artsen zegt: hier is een groep psychologen, vanaf morgen zijn dit allemaal artsen.

Ondanks het feit dat ambtenaren lieten doorschemeren dat het gevaar bestond dat de minister de klinisch psycholoog niet zou erkennen, hebben we onze poot stijf gehouden. Dat was nog behoorlijk spannend. Maar uiteindelijk was het de minister die door de bocht ging. En de psychotherapeuten? De opleiding werd enige tijd stilgelegd, het register werd niet gesloten, en na een paar jaar ging ook de opleiding weer van start – alsof er niets gebeurd was.

Trots

Klinisch psychologen hebben in de loop der jaren een positie verworven die we – zeker in de ggz – misschien wel gelijkwaardig mogen noemen aan die van psychiaters. Begin jaren zeventig mocht je als psycholoog al blij zijn als jij in een patiëntenbespreking na de psychiater ook nog iets mocht zeggen over de casus. Als ik de positie van psychologen nu zie, dan ben ik daar best een tikje jaloers op. Maar ik voel ook trots: samen

met een groot aantal gedreven collega's hebben we jarenlang heel wat uren gespendeerd om voor elkaar te krijgen wat er nu is.

Benieuwd

Op dit moment wordt opnieuw gesproken over één basisberoep – de gz-psycholoog – en de specialismen klinisch psycholoog-psychotherapeut en klinisch neuropsycholoog. De overgangsregelingen moeten nog uitgewerkt worden en, terugdenkend aan de verschillende commissies die dit eerder geprobeerd hebben, weet ik hoe lastig dat is en ben ik natuurlijk benieuwd hoe dat uiteindelijk gaat uitpakken.

De zonnewijzer in mijn tuin herinnert me nog vaak aan de roerige tijden rond de eeuwwisseling. Ik kreeg hem cadeau bij mijn afscheid als voorzitter. Het was een tijd die van alle betrokkenen veel inspanning vroeg, maar waaraan ik ook bijzonder goede herinneringen bewaar.”

Klinisch psycholoog en psychotherapeut Jos Delimon was ruim tien jaar voorzitter van de FGzP, de voorloper van de FGzPt. Hij vervulde daarnaast verschillende advies- en bestuursfuncties, onder meer binnen het NIP en de NVP. Ook was hij jarenlang P-opleider. Sinds een aantal jaren wordt Delimon regelmatig gevraagd als onafhankelijk lid van visitatiecommissies van de psychologische BIG-opleidingen en is hij eindredacteur van het Tijdschrift Klinische Psychologie.

Het eerste wettelijk erkende specialisme in de psychologie

Een klinisch psycholoog is sinds 2006 een gz-psycholoog met een wettelijk erkende specialisatie in de klinische psychologie. Klinisch psychologen staan ingeschreven in een specialistenregister, zoals beschreven in artikel 14 van de Wet BIG. De specialistenregisters worden beheerd door de Commissie Registratie en Toezicht (CRT) van de FGzPt.

2008-2013

Er komt een tweede wettelijk erkend specialisme binnen de gz-psychologie. En er start een flinke innovatieslag in de psychologische opleidingen: competentiegericht opleiden.

A close-up portrait of Peter van Drunen, a middle-aged man with short, slightly messy brown hair with some grey. He is wearing a brown suit jacket over a light-colored collared shirt. He has a slight smile and is looking directly at the camera. The background is a soft-focus green, suggesting an outdoor setting with trees or bushes.

Peter van Drunen

“Voor de
patiënt geeft
een wettelijke
erkenning
duidelijkheid”

In 2006 werd klinische psychologie het eerste wettelijke erkende specialisme in de psychologie. Vrij kort daarna, in 2008, volgde het tweede specialisme: klinische neuropsychologie. Als secretaris van het toenmalige College Specialismen Gezondheidszorgpsycholoog stond Peter van Drunen aan de wieg van deze belangrijke mijlpalen.

Klinische psychologie als beroep bestaat al veel langer dan 2006: in 1966 gaf het NIP de eerste aanzet tot dit specialisme met de instelling van een register van klinisch psychologen. "Een wettelijke erkenning was aantrekkelijk, omdat die het beroep een duidelijke plaats geeft binnen de gezondheidszorg. Zeker binnen de psychologie, met zijn oneindige veelheid van beroepsaanduidingen, is dat belangrijk. Voor de patiënt geeft een wettelijke erkenning duidelijkheid: als je naar een klinisch psycholoog gaat, weet je wat je qua deskundigheid mag verwachten", vertelt Van Drunen.

Het vak bestond dus al, de opleiding ook, en bij de opname van de gz-psycholoog in de wet BIG was al rekening gehouden met de erkenning van de klinisch psycholoog als specialist. Toch verliep de erkenning van de klinisch psycholoog niet zonder slag of stoot. "Alles moest natuurlijk in de juiste formulering en via de juiste weg worden ingediend. Dat heeft nog aardig wat hoofdbrekens gekost. Bovendien kwam de minister ineens met het idee dat de klinisch psycholoog en de psychotherapeut samengevoegd moesten worden, en dat alle psychotherapeuten dus moesten kunnen instromen in het register van klinisch psychologen. Dat is uiteindelijk niet doorgegaan, maar dat leidde wel tot anderhalf jaar vertraging."

Duizend aanvragen

Getouwtrek was er ook over de overgangsregeling voor klinisch psychologen, herinnert Van Drunen zich. "Als er een nieuwe registratie komt moet je mensen die al jaren

in het vak werkzaam zijn natuurlijk de kans geven om die titel ook te bemachtigen. In de overgangsregeling wordt bepaald wie wel 'mee mag doen' en wie niet. Dat had heel wat voeten in de aarde: wat doe je met klinisch psychologen die niet geschoold zijn in de psychotherapie? Of met psychotherapeuten die weinig van diagnostiek weten? En met al die mensen die geen ervaring hebben met wetenschappelijk onderzoek, wat ook één van de deskundigheden van de 'nieuwe' klinisch psycholoog was en is? En dan alle praktische vragen: hoe moeten mensen hun deskundigheid aantonen, welke werkervaring vind je relevant? Het heeft ruim anderhalf jaar geduurd voordat de overgangsregeling er was. Het aantal psychologen dat er aanspraak op maakte was ongekend: meer dan duizend mensen meldden zich aan."

Stevige discussies

Ook de erkenning van de klinische neuropsychologie als tweede specialisme ging niet vanzelf. Van Drunen: "Aanvankelijk was daar binnen en buiten het College grote verdeeldheid over. Een aantal mensen vreesde dat dit ten koste zou kunnen gaan van de positie van de klinische psycholoog. En er was een groep mensen die zei: 'wij zijn allebei, wij hebben beide specialisaties. Als er nog een specialisme komt halen jullie daarmee iets uit elkaar wat bij elkaar hoort'. Sommigen zijn nooit overtuigd geraakt, maar legden zich erbij neer. Anderen raakten overtuigd door inhoudelijke argumenten. Eén daarvan was dat klinische neuropsychologie echt een vak apart is, met een eigen wetenschap-

pelijke basis. Zo is het tweede specialisme in de psychologie er binnen afzienbare tijd toch gekomen.”

Je vak serieus nemen

Een andere mijlpaal uit de koker van het College was de invoering van verplichte vijfjaarlijkse herregistratie. “Als je je vak serieus neemt moet je ook zorgen dat je je kennis en vaardigheden steeds op peil houdt. Dat is de basisgedachte achter herregistratie. Volgens de Wet BIG was herregistratie toen nog niet verplicht, maar wij vonden dat enorm belangrijk. Voor de beroepsgroep was dit natuurlijk echt iets nieuws. Vijf jaar na de invoering hebben we het proces geëvalueerd onder de specialisten die zich als eersten moesten herregistreren. Natuurlijk waren er wat procesmatige verbeterpunten, maar in het algemeen bleken specialisten zich goed te kunnen vinden in de gedachte achter de herregistratie.”

Bestuurlijk avontuur

“Alles bij elkaar was het een spannende tijd, waarop ik met veel voldoening terugkijk. We hadden echt het gevoel dat we met iets wezenlijks bezig waren, waardoor de positie van de psycholoog in de gezondheidszorg versterkt zou worden. Dat is in de jaren daarna ook wel gebleken. Zo was de wettelijke erkenning cruciaal voor de aanwijzing van de klinisch psycholoog en de klinisch neuropsycholoog als regiebehandelaar - zoals ook de gz-psycholoog regiebehandelaar is - en bij afspraken over de vergoeding van de zorg. Ook voor de organisatie van de zorg binnen instellingen is het essentieel dat er een duidelijk identificeerbare groep van specialisten is, die qua opleidingsduur en wettelijke status op hetzelfde niveau staat als de medisch specialist. Je hoort er als beroepsgroep bij, je wordt gezien. Ik vind het mooi dat ik daar een steentje aan bij heb kunnen dragen.”

Peter van Drunen was van 2003 tot 2014 secretaris van het College Specialismen Gezondheidszorg-psycholoog, en in die rol nauw betrokken bij de instelling van de specialismen klinisch psycholoog en klinisch neuropsycholoog en de verdere regelgeving rondom deze specialismen, zoals de opleidingseisen en de herregistratieregeling. Daarnaast was hij betrokken bij de introductie van competentiegericht opleiden en de externe profilering van de specialismen, onder andere als auteur van de beroepsprofielen van de klinisch psycholoog en de klinisch neuropsycholoog.

Herregistratie: elke vijf jaar je bekwaamheid aantonen

Om aan te tonen dat specialisten hun kennis en vaardigheden steeds op peil houden werd door het College in 2007 het herregistratiesysteem in het leven geroepen. Dit was geheel nieuw voor de beroepsgroep. Eens in de vijf jaar moeten specialisten aantonen dat ze in de voorgaande vijf jaar voldoende relevante werkuren hebben gemaakt en voldoende hebben gedaan aan deskundigheidsbevorderende activiteiten. Voor het eerst deden de klinisch psychologen dat in 2010.

De huidige herregistratie-eisen (2023) voor klinisch psychologen en klinisch neuropsychologen vind je op fgzpt.nl.

“Het régende vragen aan de telefoon”

Postvakken vol met bewijsstukken en een telefoon die roodgloeiend stond. Dat zijn Hil Bakkers herinneringen aan de overgangsregeling in 2005 en de eerste herregistratie in 2010. Ze werkt sinds 2005 bij de FGzPt, eerst op het secretariaat en nu als medewerker Registratie & Voorlichting.

“Bij de eerste registratie kwam er de laatste drie weken dagelijks ongeveer anderhalve postzak met documenten binnen. We hadden vier dossierkasten met hangmappen vol dossiers en daarnaast hadden we een tafel waarop de aanvragen geselecteerd lagen op datum. Maar aan die tafel hadden we niet genoeg: de documenten lagen ook bovenop de kasten en op de grond, onder de tafel. Ik herinner me dat we ook nog een aantal zondagen hebben gewerkt, omdat we er bijna niet doorheen kwamen.

Non-stop telefoontjes

In 2010 hadden we de eerste herregistratie-ronde. Het was zo druk met telefoontjes dat we vanaf het moment dat de lijnen 's ochtends open gingen – om 9.30 uur – tot 13.00 uur non-stop zaten te bellen met specialisten. Dat ging zeker een week of acht zo. Het régende vragen: hoe je als vrijgevestigde bewijsstukken voor werker-variantie moest aanleveren, hoe je reflectie op professioneel handelen moest formuleren, hoe je de herregistratieaanvraag moest indienen als de bewijsstukken nog niet beoordeeld waren. In totaal hebben we in eind 2010, begin 2011 1541 herregistratieaanvragen verwerkt.

Zelfde vragen

Eigenlijk zijn de vragen die we krijgen over herregistratie sinds die tijd nauwelijks veranderd. Over patiëntbesprekingen bijvoorbeeld: vallen die nou wel of niet onder intervisie? De specialisten die die vraag stellen vinden meestal dat het er wel onder zou moeten vallen, omdat intervisie en patiëntbesprekingen elkaar overlappen. Maar de Commissie Registratie en Toezicht is er heel helder over: intervisie gaat over de behandelaar en een patiëntbespreking gaat over de patiënt.

Waar wij ons wel eens over verbazen is dat sommige specialisten pas op het allerlaatste moment de stukken voor de herregistratieaanvraag bij elkaar gaan scharrelen. Dat geeft hen zoveel stress. Maar goed, als ik naar mezelf kijk: ik doe mijn belastingaangifte ook vaak op het laatste moment. Eigenlijk is het heel herkenbaar: dat soort dingen schuif je gewoon voor je uit.”

Vragen over (her)registratie? Bel 085 30 35 301 op maandag en donderdag van 9.30 tot 13.00 uur. Grote kans dat u Hil Bakker aan de lijn krijgt.

Marijcke Honée

“Herregistreren
is voor mij: iedere
vijf jaar een
hele diepe kast
in duiken”

79 is ze, en daarmee behoort Marijcke Honée tot de langst geregistreerde en nog werkzame klinisch psychologen. “In december word ik tachtig en dat is ook de laatste maand van mijn huidige registratie. Maar ik overweeg om nog één keer te verlengen. Gewoon om een opening te houden.”

“Dit werk zit in mijn ziel. Als therapeut, maar tegelijk ook als mens, maak je in je loopbaan een grote ontwikkeling door. Je competenties groeien, maar je bescheidenheid ook: ook al heb ik als cognitief gedragstherapeut ruim duizend mensen in mijn behandelstoel gehad en herken ik de problematiek, steeds opnieuw ervaar ik de verrassing dat ieder mens uniek is. Ondanks alle ervaring die je hebt weet je nooit alles. Dat maakt bescheiden.

Stok achter de deur

Terugkijkend op vijfjaarlijks herregistreren moet ik zeggen dat ik dat niet de leukste arbeid vind. Ik ben niet echt een administratief talent. Herregistreren is voor mij: iedere vijf jaar een hele diepe kast in duiken en boven water halen wat ik ook alweer allemaal

heb gedaan. Natuurlijk is het heel goed dat je vakbekwaamheid zo nauwgezet wordt geregistreerd. Het is een stok achter de deur om bij de les te blijven, om steeds opnieuw aan te tonen dat je je vak nog verstaat.

Punt

Eind van dit jaar zet ik in principe een punt achter mijn werkzame leven. Niet om gezondheidsredenen; ik heb nog genoeg vitaliteit en energie om door te gaan. Maar ik zit in een leeftijdscategorie waarin mensen om mij heen ziek worden en wegvallen. Het voelt als disbalans dat ik mijn tijd geef aan cliënten, terwijl er ook vrienden en kennissen zijn die mijn hulp nodig hebben. De balans tussen werk en mantelzorg klopt niet meer. Daarom buig ik ‘m nu om.”

Herregistratie: vijf tips van de CRT

Door de jaren heen heeft Audrey Henninger, secretaris van de Commissie Registratie en Toezicht, aardig wat mensen gesproken bij wie de stress uit de oren kwam. “Op het moment suprême een kapotte computer waar alle bewijsstukken in zaten, op de valreep niet voldoende punten, complete verwarring over wat voor welke

registratie, bij wie en hoe moest worden aangeleverd... Er kunnen allerlei redenen zijn voor stress aan het eind.” Henninger verzamelde de onderstaande tips en licht ze graag toe. “Het lijken misschien open deuren, maar ik hoop toch dat specialisten er iets aan hebben.”

1 Weet wat je bij wie moet aanleveren en wanneer

“De meeste specialisten hebben meerdere registraties bij beroepsverenigingen en die kennen vaak verschillende einddata of uiteenlopende registratietermijnen. Om verwarring te voorkomen is het van belang om goed uit te pluizen wat je wanneer moet aanvragen en aanleveren bij welk register.”

2 Controleer 1x per half jaar hoe je ervoor staat

“Eens per half jaar lijkt veel, maar de tijd vliegt: als je pas na een paar jaar gaat controleren of je punten wel zijn bijgeschreven, kan het zijn dat je zelf niet meer precies weet wanneer je welke bij- of nascholing volgde en bij wie. In principe moet de aanbieder van bij- en nascholing de punten opvoeren in het registratiesysteem, maar dat gaat wel eens mis. Bijvoorbeeld omdat de punten zijn toegeschreven aan iemand met dezelfde achternaam. Hoe sneller je daar achter komt, hoe makkelijker je het kunt laten corrigeren.”

5 Abonneer je op nieuwsbrief of volg FGzPt op LinkedIn

“Belangrijk nieuws over de herregistratie krijg je via de meldingen in PE-online. Daarnaast is het aan te raden om je te abonneren op de kwartaalniewsbrief van de FGzPt (via www.fgzpt.nl) of door de LinkedIn-pagina van de FGzPt te volgen.”

3 Neem contact op bij ziekte of langdurige uitval

“Neem contact op met de CRT als je langdurig uitvalt, bijvoorbeeld door ziekte. Langdurige uitval kan gevolgen hebben voor je herregistratie. Als je ons belt of mailt kunnen we je adviseren over wat je het beste kan doen om toch voor herregistratie in aanmerking te komen. Wellicht kom je in aanmerking voor de coulanceregeling. Die houdt in dat je voorwaardelijke herregistratie van een jaar krijgt; in dit jaar krijg je dan alsnog gelegenheid om de vereiste punten te behalen. Of wellicht kan je door ziekte nu niet veel werken met patiënten, maar kunnen eerdere werkzaamheden – bijvoorbeeld werk als docent aan de masteropleiding psychologie – wel meegeteld worden als patiëntgebonden uren, zodat je alsnog aan de minimale vereisten voldoet. We denken graag met je mee.”

4 Dien op tijd je herregistratieaanvraag in

“Je moet je herregistratie zélf aanvragen. Dat kan digitaal, via PE-online, vanaf zes maanden vóór tot uiterlijk op de dag dat de registratie verloopt. We zien soms dat mensen wachten tot alle bewijsstukken zijn goedgekeurd door de CRT, maar formeel beginnen we pas met beoordelen nádat het herregistratieverzoek is ingediend.”

Innovatie in de opleiding: competentiegericht leren

Van 2009 tot 2013 worden de psychologische opleidingen op een nieuwe leest geschoeid: competenties verwerven en beoordelen staat voortaan centraal. Uitgangspunt van deze belangrijke innovatieslag is het CanMEDS-model, dat oorspronkelijk was ontwikkeld voor artsen en is vertaald naar de psychologische setting.

Zeven competenties

De definitie van competentie is: een bekwaamheid om een professionele activiteit in een specifieke authentieke beroepscontext adequaat uit te voeren door de geïntegreerde aanwezigheid van kennis, vaardigheden en professionele gedragskenmerken. Het CanMEDS-model gaat uit van zeven competenties, die elke BIG-psycholoog moet ontwikkelen en bijhouden. Alle competenties hangen met elkaar samen, met als kerncompetentie 'Psychologisch handelen'.

Bij competentiegericht opleiden is de inhoud van de opleiding volgens een bepaalde methodiek vastgelegd in een opleidingsplan, wordt er gestructureerd feedback gegeven, getoetst en beoordeeld en documenteert de opleiding alle voortgang in ontwikkeling in een portfolio.

Landelijke opleidingsplannen

In het project Modernisering Psy Opleidingen, dat aan de basis stond van deze cruciale onderwijsvernieuwing, zijn landelijke, competentiegerichte opleidingsplannen voor elk beroep ontwikkeld. Dat gebeurde door de opleidingsinstellingen in samenwerking met onderwijskundigen.

Transparantie en duidelijkheid

De opleidingsplannen zorgen voor meer transparantie en duidelijkheid over wat de psycholoog in opleiding precies moet leren. Bovendien hebben de landelijke opleidingsplannen ervoor gezorgd dat het opleidingsplan van elke opleidingsinstelling qua opzet en structuur op dezelfde wijze is vormgegeven en wat betreft niveau op elkaar aansluit. In Rotterdam leer je sindsdien op hoofdlijnen hetzelfde als in Groningen.

“Het competentiegericht opleiden mag van mij nog wel wat meer doorgetrokken worden”

“Voor het eerst schreven we met elkaar op: aan wat voor psychologen heeft de maatschappij behoefte, wat moet een goede psycholoog eigenlijk kennen en kunnen?”, vertelt Henk Geertsema, gezondheidszorgpsycholoog en gespecialiseerd in onderwijskunde en professionele ethiek. Geertsema was voorzitter van het project *Moder-nisering Psy Opleidingen*.

“Voorheen werd opgeleid vanuit de drieslag kennis-vaardigheden-attitude, maar dat is een vrij abstracte manier van doelen stellen. Wij dachten met elkaar: wij moeten vaststellen wat onze psychologen van de toekomst moeten gaan weten en leren. Dat is veel concreter. Als je goed weet wat iemand moet kennen en kunnen, kan je daar in de opleiding op aansturen. En krijg je scherper in beeld op welke competentie de ontwikkeling misschien nog wat achterloopt, zodat de opleideling daar gericht aan kan werken.

Belangrijke stappen

In de projectgroepen hebben we een aantal belangrijke stappen gezet om te komen tot competentieprofielen die aansluiten bij de behoefte van de maatschappij. Het was eigenlijk de eerste keer dat er een soort doel werd geformuleerd: wat moeten mensen kunnen als ze klaar zijn met de opleiding? Op basis van die competentieprofielen hebben we voor de twee basisberoepen en de twee specialismen een landelijk curriculum ontwikkeld en een landelijk toetsboek, waarin de verschillende toetsvormen en beoordelingscriteria beschreven staan.

Het project is tien jaar geleden afgerond. Ik moet zeggen dat er wat mij betreft nog wel wat meer mee had kunnen gebeuren; competentiegericht opleiden heeft nog veel meer potentieel. Als supervisor en docent zie ik dat het nog lang niet overal wordt ingezet zoals we toen hadden bedacht. Het opleiden in competenties zou bijvoorbeeld veel meer doorgetrokken kunnen worden naar het cursorisch onderwijs en het praktijkonderwijs.

Leren van de artsen

Daarmee bedoel ik: duidelijker laten zien waarom je bepaald cursorisch onderwijs moet volgen: wat ga je daar precies leren dat in de praktijk van belang is? Ook zou een opleideling in mijn ogen meer aan het roer van de eigen opleiding mogen staan. In de medische vervolgoopleidingen zijn ze daar al een heel stuk verder mee. Daar zouden we in onze opleidingen beslist nog wat van kunnen leren.”

The background of the page features a light blue sky with soft, wispy clouds. In the bottom-left corner, a portion of a grey building with small windows is visible. At the top, a white horizontal line spans the width of the page, with two overlapping white circles containing the text '2014-2019'.

2014-2019

De FGzPt krijgt meer taken door een scheiding tussen regelgeving voor en toezicht houden op de kwaliteit van de opleiding. En de federatie breidt zich uit met twee nieuwe leden en een nieuw innovatief platform: de Opleidingsraad.

Trias Politica in de psychologische opleidingen

Een zuivere scheiding tussen regelgevende, uitvoerende en toezichhoudende taken. Met dat doel voor ogen ging de Stuurgroep Governance in 2013 aan de slag met het maken van een nieuwe bestuurlijke structuur voor de organisatie van de opleidingen. Zodat er een eind kwam aan een situatie waarin één en dezelfde persoon meerdere petten kon dragen.

Hoe zat het eerst?

Tot 2015 waren de mensen die verantwoordelijk waren voor het opstellen van regels voor de opleidingen ook betrokken bij het toezicht op de uitvoering van die regels. Bovendien konden dat eveneens de mensen zijn die de opleiding uitvoerden. Zowel het veld als VWS vonden dit een onwenselijke constructie. Om de schijn van 'de slager keurt zijn eigen vlees' weg te nemen moest er een duidelijke scheiding der machten komen. Een Trias Politica, naar het voorbeeld van de Franse filosoof Montesqieu. Daartoe gaf het ministerie van VWS de opdracht.

En hoe zit het nu?

Op advies van de Stuurgroep Governance zijn de regelgevende taken in 2015 ondergebracht bij het College Specialismen Gezondheidszorgpsycholoog en Psychotherapeut (CSGP) en de toezichhoudende taken bij de toenmalige Registratiecommissie, die nu Commissie Registratie en Toezicht (CRT) heet. Beide organen van de FGzPt waren in 2003 al opgericht voor regelgeving en toezicht op de specialistische opleidingen. Vrijwel alle verantwoordelijken voor de uitvoering van de opleidingen zijn sinds 2014 verenigd in vLOGO.

Zo is er een zuivere scheiding ontstaan tussen regelgevende, uitvoerende en toezichhoudende taken. En is er sindsdien een onafhankelijk toezicht op de kwaliteit van alle psychologische BIG-opleidingen.

“Die dubbele petten, dat was voor mijn gevoel niet in de haak”

Psychotherapeut Bas de Mol, voorheen directeur van de RINO Groep, was groot voorstander van de scheiding van machten die leidde tot een nieuwe bestuurlijke structuur van de opleidingen. De Mol is één van de initiatiefnemers van vLOGO, waarin vrijwel alle verantwoordelijken voor de uitvoering van de opleidingen sinds 2014 zijn verenigd. “Ik heb steeds gezegd: ‘ik ben bezig om mijn eigen positie te verhelderen en oneigenlijke taken over te dragen. Als uitvoerder moet ik me niet bezighouden met wetgeving en toezicht.’”

“Zelf begon ik moeite te krijgen met de manier waarop de bestuurlijke structuur van de opleidingen in elkaar zat. Ik was zowel directeur van een uitvoeringsinstituut als voorzitter van een zogeheten Kamer die de inhoud van de opleiding bepaalde. Dat was voor mijn gevoel maatschappelijk gezien niet in de haak. De Trias Politica is in onze samenleving een belangrijk principe als het gaat om onafhankelijkheid en betrouwbaarheid. Ik vond, en velen met mij, dat we dat principe ook in de bestuurlijke structuur van de opleidingen moesten verankeren. Dat was niet alleen een morele keuze, maar vooral een maatschappelijke: het is essentieel dat de samenleving en onze patiënten vertrouwen hebben in de beroepsgroep die wordt opgeleid. Door petten te scheiden en een goede verdeling van bevoegdheden is er een evenwichtige manier van samenwerken ontstaan die zonder twijfel cruciaal is voor de kwaliteit van de opleiding.”

Transparantie in kwaliteitseisen

Opvallende verschillen in de regelgeving, een complex beroepengebouw en een werkveld waarin van alles aan de hand was. Het was in 2015 voor de leden van het College Specialismen Gezondheidszorgpsycholoog en Psychotherapeut (CSGP) bepaald geen saai periode.

De oprichting van het nieuwe College op 1 oktober 2015 was een ideaal moment om met een frisse blik te kijken naar de regelgeving voor de vier beroepen in de gz-psychologie en psychotherapie. Daarbij kwamen opvallende verschillen naar boven: waarom stelde de ene beroepsopleiding bijvoorbeeld wel eisen aan de onderzoekservaring van de hoofdopleider en de andere niet? Als dat soort verschillen niet goed te verklaren is, dan zijn ze niet wenselijk; het College wil transparant zijn over de kwaliteitseisen die gelden voor de beroepsbeoefenaren en hun opleiding. Daarom is er hard gewerkt aan harmonisatie van de regelgeving.

De harmonisatie was een van de eerste taken die het College heeft opgepakt en in 2019 heeft afgerond. Andere zaken rondom regelgeving waarmee het College zich daarna heeft beziggehouden zijn de kwaliteit van opleiden, een veilig opleidingsklimaat, de BIG-beroepenstructuur, regels voor supervisors, regelgeving rondom de artikel 3-beroepen en onderbouwing van de hoogte van de beschikbaarheidsbijdrage (vergoeding die praktijkopleidingsinstellingen krijgen voor de opleiding).

Wat doet het College?

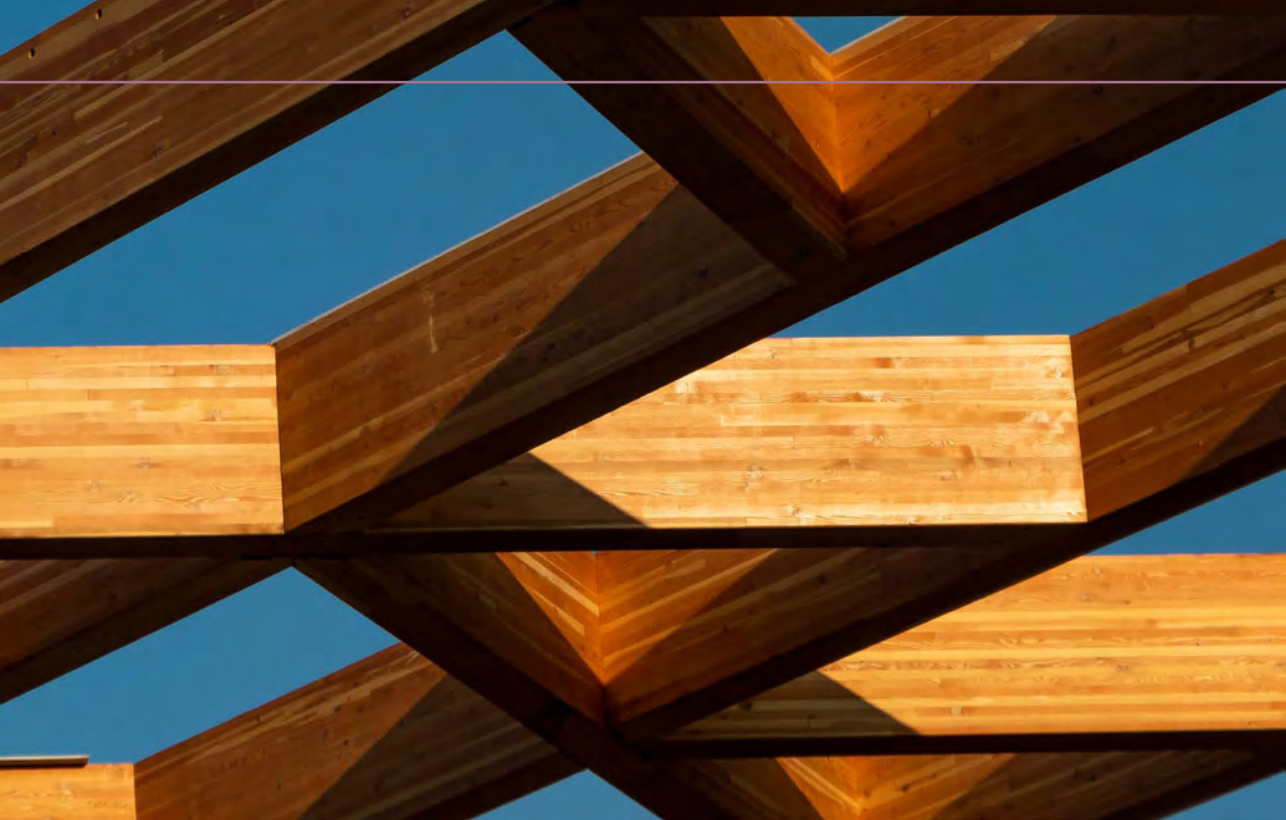
Regels stellen voor de opleiding

Het College Specialismen Gezondheidszorgpsycholoog en Psychotherapeut (CSGP) stelt kwaliteitsregels voor de opleidingen en regelgeving voor de erkenning van opleidingsinstellingen, praktijkopleidingsinstellingen en opleiders. De regels gelden voor de opleidingen voor de basisberoepen gezondheidszorgpsycholoog en psychotherapeut en de specialisten van de gezondheidszorgpsycholoog; de klinisch psycholoog en de klinisch neuropsycholoog.

Regels stellen voor (her-) registratie en herintreding van specialisten

Voor de specialismen stelt het College ook de regels voor (her-) registratie en herintreding. Voor de basisberoepen is het de minister van VWS die de regels stelt voor (her)registratie en herintreding. Die zijn vastgelegd in zogeheten algemene maatregelen van bestuur (AMvB). Een AMvB is een besluit van de regering waarin regels uit een wet verder worden uitgewerkt. Het College geeft hierover advies aan de minister.

De start van een landelijke Opleidingsraad

Samen bouwen aan toekomstbestendige opleidingen voor de psychologische BIG-beroepen. Dat is het doel van de Opleidingsraad van de FGzPt, opgericht in het najaar van 2018.

De Opleidingsraad is een landelijk platform voor de opleidingen van de psychologische BIG-beroepen. De raad vormt de brug tussen regelgeving en praktijk en sluit aan bij belangrijke maatschappelijke thema's. Het idee voor de Opleidingsraad is ontstaan vanuit een breed gedeelde behoefte aan meer samenhang en samenwerking tussen de partijen die betrokken zijn bij de opleidingen en tussen opleidingen onderling.

Wie zitten er in de Opleidingsraad?

De raad bestaat uit vertegenwoordigers van het beroepenveld: hoofdopleiders van de psychologische BIG-opleidingen, vertegenwoordigers van de universitaire masteropleidingen, vertegenwoordigers van praktijkopleidingsinstellingen, een vertegenwoordiger van de opleidingen en een patiëntvertegenwoordiger. In de Opleidingsraad denken zij gezamenlijk na over de BIG-psychologen die nu en straks nodig zijn en hoe je deze professionals opleidt.

“Verschillende settings vergroten je adaptief vermogen”

Elvire Mastboom, lid Opleidingsraad: “Als opleiding ervaar ik de meerwaarde van het werken op diverse plekken

in meerdere branches. De verschillende settings en de diversiteit aan patiënten vergroten naast je blikveld ook je adaptief vermogen en nodigen uit tot kritisch denken en reflecteren. Breed opleiden stimuleert bovendien de samenwerking tussen instellingen, met daarin de universiteiten als belangrijke motor voor innovatie.”

“In een goede opleidingsketen zijn inhoud en organisatie optimaal op elkaar afgestemd”

Judith Ligthart, lid Opleidingsraad: “Masterpsychologen moeten gemiddeld zeven jaar wachten voordat ze kunnen

starten met de gz-opleiding. In een goede opleidingsketen zijn inhoud en organisatie optimaal op elkaar afgestemd. Het ontwikkelen van een samenhangend programma met doorlopende leerlijnen helpt daarbij; het bevordert de kwaliteit en efficiency binnen de opleidingsketen en draagt daarmee bij aan de kwaliteit van de zorg.”

“Levenslang leren is essentieel voor elke psycholoog”

Sjoerd Colijn, lid Opleidingsraad: “De vraag om psychologische hulp wordt steeds complexer en vraagt ook andere competenties van psychologen, bijvoorbeeld op het gebied van regie en multidisciplinair samenwerken. Tegelijkertijd wordt van hen ook meer verantwoording en zichtbaarheid verwacht.

Gezien het hoge tempo van veranderen, zullen kennis en competenties bovendien tijdens de hele loopbaan actueel gehouden moeten worden. Oftewel: levenslang leren is essentieel voor elke psycholoog.”

A woman with blonde hair, wearing a dark plaid blazer and dark pants, is sitting on a red upholstered chair with a light wood frame. She is smiling and looking towards the camera. The background is a long, brightly lit hallway with doors on both sides.

Maartje Schoorl

“De opleiding
is de sleutel tot
implementatie van
evidence-based
behandelingen”

“Oh kák, nu moeten we het dus echt gaan regelen ook...” Dat was de eerste reactie van Maartje Schoorl, initiatiefnemer en voorzitter van de Opleidingsraad, nadat ze op een bijeenkomst van VWS het idee had geopperd voor een raad van alle betrokkenen bij de opleiding. Naar analogie van de Raad Opleiding van de medisch specialisten. Dat regelen is gelukt: in 2018 zag de Landelijke Opleidingsraad Psychologische BIG-beroepen het levenslicht.

“Steeds werd gezegd: er is nog veel te verbeteren in de opleiding, maar niemand pakt het op. Maar alle onderwerpen die tijdens de VWS-bijeenkomst over opleiden in de ggz op tafel lagen hadden samenhang. Je kunt niet aan één radertje gaan draaien, want al die radertjes grijpen in elkaar. Het één heeft invloed op het ander. Je moet die onderwerpen in gezamenlijkheid aanpakken.”

Trigger

Dé trigger tot verandering zat voor Schoorl in een brandbrief van hoogleraar Ad Kerkhof. In de brief hield Kerkhof een stevig pleidooi voor een meer structurele inbedding van het onderwijs in suïcidepreventie. “Ik zag die brief in verschillende overleggen voorbij komen. In al die overleggen werd Kerkhofs oproep gehoord, maar niet centraal opgepakt. Ik ben toen gestart met de ontwikkeling van een e-learningmodule. Maar zo ging dat vaker in ons veld: iemand in het land pakte een handschoen op, maar er was geen landelijke visie of afstemming om ervoor te zorgen dat álle onderdelen van onze opleidingen, van universiteit tot de specialistenopleidingen, belangrijke maatschappelijke thema’s en nieuwe wetenschappelijke inzichten in hun onderwijsprogramma verankerden.”

Subsidie

Schoorl bereikte al snel overeenstemming binnen de FGzPt, de Opleidingsraad kwam er en schreef een visie op de toekomst van de BIG-opleidingen. Vrij snel werd er een subsidie toegekend voor Programma APV. (zie verderop in deze jubileumuitgave). Doel: aan de slag met belangrijke opleidingsthema’s, zoals het verbeteren van de aansluiting tussen master en gz-opleiding, het stimuleren en faciliteren van levenslang leren en het versterken van de verbinding tussen wetenschap en praktijk.

Evidence-based

Vooraf dat laatste thema ligt Schoorl na aan het hart. “Via de opleiding kunnen resultaten van onderzoek worden geïmplementeerd. En andersom kunnen ervaringen met het toepassen van evidence-based interventies leiden tot nieuwe, klinisch relevante onderzoeksvragen. Met als uiteindelijke doel: de kwaliteit van zorg verbeteren.”

Mark Eujen

“De komst van de
Opleidingsraad
heeft het karakter
van de FGzPt
veranderd”

“Nooit saai”, zegt Mark Eujen, directeur-secretaris van de FGzPt, terugblikkend op de laatste pakweg tien jaar. Met als belangrijkste hoogtepunten de omvorming van de governance, de oprichting van de Opleidingsraad en de start van het Programma APV, die het karakter van de FGzPt aanzienlijk veranderde.

In 2012 stapte Eujen over van het NIP naar de FGzPt, toen nog FGzP. Destijds was de FGzP nog een ‘artikel 14-organisatie’, wat betekent dat de organisatie zich toen nog alleen richtte op de specialismen van het beroep gezondheidszorgpsycholoog: de specialismen klinisch psycholoog en klinisch neuropsycholoog. Die specialismen zijn ingesteld op grond van artikel 14 van de Wet BIG. Eujen: “De FGzP had destijds een eenvoudige governance en het ondersteunende bureau werd gevormd door vier parttime medewerkers. Voor mij lag de focus in de begintijd vooral op het goed inregelen van financiële en fiscale zaken. Verder stapte ik eigenlijk op een rijdende trein: de taken van de verschillende commissies waren formeel belegd en de uitvoering daarvan verliep vrij soepel.”

Vanaf 2013 begonnen de bestuurlijke discussies over de herinrichting van het toezicht op de opleidingen tot gezondheidszorgpsycholoog en psychotherapeut. En over taakuitbreiding van de FGzP en daarmee de omvorming tot de FGzPt. “De rol van de FGzPt nam daardoor aanzienlijk toe en daardoor ook de positie van de FGzPt in het veld. Mijn werk werd daarmee ook veel meer bestuurlijk”, vertelt Eujen.

Achter de schermen

Er kwamen twee nieuwe lidverenigingen. Eerst trad met de taakuitbreiding van de FGzPt de Nederlandse Vereniging voor Psychotherapie (NVP) toe. Vier jaar later volgde de Nederlandse Vereniging voor Gezondheidszorgpsychologie en haar specialismen (NVGzP, nu gefuseerd met het

NIP). “Verder namen we het beheer van het Opleidingsregister over, waarvoor in nauw overleg met het ministerie van VWS en de Nederlandse Zorgautoriteit een nieuwe systematiek moest worden ontwikkeld. Ook was daardoor extra personeel nodig. Er ging veel werk zitten in de implementatie van de nieuwe governancestructuur (zie ‘Trias Politica in de psychologische opleidingen’ eerder in deze jubileumuitgave). Achter de schermen moet je daarvoor heel veel dingen regelen, afstemmen en vastleggen.”

Handschoen oppakken

De oprichting van de Opleidingsraad was voor de FGzPt een ontwikkeling van belang, zegt Eujen. “Het initiatief voor de oprichting van de Opleidingsraad kwam vanuit het veld zelf. Omwille van een heldere governance rondom de BIG-opleidingen heeft de FGzPt zich ervoor ingezet dat de Opleidingsraad in de structuur van de FGzPt werd opgenomen. Het karakter van de FGzPt is daardoor veranderd: de taak van de Opleidingsraad als adviesorgaan is breder en meer gericht op inhoudelijke en didactische ontwikkelingen. Daarmee is de rol van de FGzPt als het gaat om het waarborgen van de kwaliteit van de opleidingen toegenomen.”

Eujen vervolgt: “De Opleidingsraad en alle betrokkenen bij Programma APV pakken cruciale thema’s op die lang zijn blijven liggen. Er was tot dan toe in het veld namelijk geen partij die die handschoen daadwerkelijk kon oppakken. Met de oprichting van de Opleidingsraad is die er nu wel en door de inbedding van de Opleidingsraad in de structuur van de FGzPt is de afstemming

met het College en de Commissie Registratie en Toezicht zo goed mogelijk geborgd.”

Sprong vooruit

Inmiddels werken bij de FGzPt tien mensen in dienstverband en is er een vaste schil zzp'ers. De afgelopen tien jaar bij de FGzPt zijn voor Eujen voorbij gevlógen, ook al ging het allemaal niet vanzelf. “Er is in die periode heel veel gebeurd, hoewel sommige ontwikkelingen gevoelsmatig sneller hadden gekund. Door de - soms

teggengestelde - belangen voelt het wel eens als tegen de stroom in zwemmen. Noodzakelijke veranderingen zijn nou eenmaal niet zomaar geregeld en er gaat vaak veel afstemming en discussie aan vooraf. Maar als ik terugkijk op wat er in tien jaar allemaal is veranderd – en wat er de komende jaren nog staat te gebeuren – verwacht ik dat we op het gebied van de kwaliteit van het beroep en de opleidingen opnieuw een flinke sprong gaan maken.”

Wat is het Opleidingsregister?

Sinds 2014 beheert de FGzPt het Opleidingsregister. Hierin staan alle mensen die in opleiding zijn tot gezondheidszorgpsycholoog, klinisch psycholoog, klinisch neuropsycholoog en psychotherapeut. Elke nieuwe zogeheten 'opleideling' moet zichzelf inschrijven in het Opleidingsregister. Het Opleidingsregister registreert de gegevens voor onder andere de beschikbaarheidsbijdrage – de vergoeding die praktijkopleidingsinstellingen krijgen voor de opleiding – en ramingen van het Capaciteitsorgaan. Het Opleidingsregister wordt beheerd door de Commissie Registratie en Toezicht (CRT).

A portrait of Henk Matthijsen, a middle-aged man with short, light-colored hair, wearing a blue button-down shirt. He is looking slightly to the right of the camera with a neutral expression. The background is a plain, light-colored wall.

Henk Matthijsen

“Mijn hoop is dat niet goed opgeleide psychologen tot het verleden gaan behoren”

In de Opleidingsraad en Programma APV denken en praten ook cliëntvertegenwoordigers mee. Eén van hen is Henk Matthijssen, voorzitter van patiënten- en naastenorganisatie MIND.

Mathijssen, lid van de Opleidingsraad, rekent erop dat Programma APV onder meer voor een betere aansluiting tussen master en gz-opleiding gaat zorgen.

“Mijn hoop is dat niet goed of onvolledig opgeleide psychologen door een goede aansluiting tussen beide opleidingen tot het verleden gaan behoren. Het is nu gewoon niet goed geregeld, waardoor je er als cliënt niet altijd zeker van kunt zijn dat je de juiste zorg krijgt.”

Cliënt- en naastenperspectief

Mathijssen vervolgt: “Goede opleidingen zijn van groot belang om de kwaliteit van zorg te versterken; daarmee worden immers de professionals van de toekomst klaargestoomd om effectieve zorg te leveren. Vanuit cliënt- en naastenperspectief zijn er

belangrijke thema’s die onderdeel moeten gaan uitmaken van het curriculum van de opleidingen. Dan denk ik aan onderwerpen als samen beslissen, visie op gezondheid, kwaliteit van leven en het betrekken van naasten.” MIND wil hier graag aan bijdragen via het MIND Expert Centre, waarbij ervaringsdeskundigen lessen gaan geven in beroepsopleidingen en bij- en nascholing.

Nieuwe doelen stellen

Mathijssen hoopt verder dat de psychologische opleidingen de uitgangspunten van Positieve Gezondheid meer gaan omarmen. “Concreet betekent dat: leren om niet alleen naar symptomen te kijken of naar wat iemand niet meer kan, maar meer insteken op kwaliteit van leven, participatie in de maatschappij en nieuwe doelen stellen in het leven.”

2020-2024 en verder...

Er komt weer een forse innovatieslag van de opleidingen: naar aanleiding van de visie op opleiden in 2030 van de Opleidingsraad start het Programma Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen (APV).

A portrait of Marc Verbraak, a middle-aged man with short, graying hair, smiling warmly. He is wearing a blue button-down shirt under a textured blue blazer. His arms are crossed. The background is a soft-focus green outdoor setting.

Marc Verbraak

“Alles is in
beweging,
zorg dat je
meebeweegt”

Opleidingen die steeds blijven aansluiten bij de behoefte van de maatschappij en behandel mogelijkheden, gebaseerd op de laatste wetenschappelijke inzichten en praktijkervaringen. Daar streven de tientallen mensen naar die betrokken zijn bij Programma APV, wat staat voor Adaptieve Psychologische Vervolgopleidingen. Marc Verbraak is klinisch psycholoog, lid van de Raad van Bestuur van ggz-instelling Pro Persona en voorzitter van de stuurgroep van APV.

“De maatschappij is in ontwikkeling, de gezondheidszorg ook. Alles is in beweging, niets van wat we doen staat vast. Dat betekent dat opleidingen goede aansluiting moeten blijven houden met wat er van gezondheidszorgprofessionals wordt gevraagd. Dus is het de uitdaging om de opleiding zó in te richten dat de inhoud van het onderwijs makkelijker nieuwe inzichten kan incorporeren. En dat we eraan werken dat professionals zich meer bewust worden van ‘nu doe ik het zo, maar het kan zijn dat er over een tijd iets anders van me wordt gevraagd. Dan moet ik wel meebewegen’.

Rolverbreiding

Een voorbeeld: gz-psychologen worden nu voornamelijk opgeleid om individueel te gaan behandelen. Dat zal voor een deel ook wel zo blijven, maar de verwachting is dat ze meer en meer ingezet gaan worden voor mediërende behandelingen: behandelingen die uitgevoerd worden door anderen, onder regie van of met advies van de gz-psycholoog. Die anderen kunnen bijvoorbeeld verpleegkundigen, ervaringsdeskundigen, maar ook naasten zijn.

Dat betekent dat er in de opleiding gestructureerd aandacht moet zijn voor multidisciplinaire samenwerking: hoe doe je dat nou goed, hoe pak je je rol in een team met mensen met uiteenlopende visies, opleidingsniveaus en ervaringen, hoe zorg je ervoor dat je dezelfde taal spreekt? Inmiddels wordt hier in de opleiding wel aandacht aan

bested, maar daarbij loop je er ook tegenaan dat mensen worden opgeleid vóór de toekomst, maar dóór het verleden. Daarmee bedoel ik dat opleidingen worden begeleid door mensen van wie de opleiding al in een ver verleden kan liggen of die zelf nog geen ervaring hebben met nieuwe rollen van de gz-psycholoog. Een boutte uitspraak, dat realiseer ik me. Maar dat is wel een risico.

Nieuwe norm

Een manier om dat risico te doorbreken is om mensen tijdens de opleiding werkervaring in verschillende sectoren te laten opdoen. Dat kan door op te leiden in samenwerkingsverbanden. Die samenwerkingsverbanden zijn er op veel plekken al; het is niet zo dat we binnen APV dingen verzinnen die hartstikke nieuw zijn. Wat we willen bereiken is dat opleiden over verschillende sectoren heen de nieuwe norm wordt.

Parallel aan APV loopt het opnieuw vormgeven van de psychologische beroepenstructuur. Dat is een traject buiten APV, maar het raakt het opleiden en waartoe we opleiden uiteraard wel. Daar moeten we dus een goede verbinding mee zien te houden.

Meer betrokken

Al met al gebeurt er nu heel veel. Niet dat dat in de decennia hiervoor niet zo was; competentiegericht opleiden was bijvoorbeeld ook een grote ontwikkeling. Alles wat we nu aan het doen zijn, bouwt daar gewoon op voort. Wel is het zo dat ontwik-

kelingen nu meer in integraliteit verlopen: universiteiten, opleidingsinstellingen en praktijkopleidingsinstellingen worden er meer dan voorheen op alle mogelijke manieren bij betrokken.

Daad bij het woord

Onze missie met APV is dat we de daad bij het woord gaan voegen. Het veld was voor APV al tien jaar bezig met het verbeteren van de aansluiting tussen de master en de gz-opleiding. Nu pas worden verbeteracties concreet. De komende jaren gaan we echt resultaat zien.”

Samen op weg naar toekomstbestendige opleidingen

Naar aanleiding van de missie en visie van de Opleidingsraad is in 2020 Programma APV gestart. Doel: de flexibiliteit van de psychologische vervolgopleidingen vergroten en zo bijdragen aan voldoende en kwalitatief goede (geestelijke) gezondheidszorg. APV kent drie pijlers:

- een goede aansluiting tussen master en gz-opleiding;
- governance en opleiden in samenwerkingsverbanden;
- professionalisering van de psychologische vervolgopleidingen

De Opleidingsraad is opdrachtgever van APV, dat wordt uitgevoerd door een programmateam met een brede vertegenwoordiging uit het hele opleidings- en beroepenveld. APV krijgt subsidie van het ministerie van VWS. Meer over APV: www.progapv.nl

Nieuwe beroepenstructuur: nieuw basisberoep en nieuw specialisme

De komende jaren wordt het psychologische beroepenveld flink opgeschud. Voorstel van het Programma Beroepenstructuur is om een nieuw basisberoep in te stellen, de gz-psycholoog-generalist, en een nieuw specialisme: de Klinisch psycholoog-psychotherapeut. Hans de Veen, voorzitter van het NIP, licht de plannen toe.

“Scherpe, heldere profielen en inzicht in deskundigheden van elke BIG-geregistreerde psycholoog. Dat is het doel van het Programma Beroepenstructuur. Die duidelijkheid geeft consument en overheid houvast over vakbekwaamheid en kwaliteit van onze hulpverlening”, stelt De Veen.

Draagvlak

Het NIP en de NVP – twee van de drie lidverenigingen van de FGzPt – zijn samen kartrekker van het Programma Beroepenstructuur. Inmiddels is er binnen het veld en bij de minister draagvlak voor één nieuw, breed basisberoep: de gz-psycholoog-generalist, een samenvoeging van de huidige beroepen gz-psycholoog en K&J-psycholoog NIP. De Veen: “Verder willen we een nieuw specialisme instellen: klinisch psycholoog-psychotherapeut (KP-PT), waarin het huidige specialisme van klinisch psycholoog en het basisberoep psychotherapeut samengaan. Tot slot streven we naar één landelijk openbaar kwaliteitsregister voor aandachtsgebieden en methodische of doelgroep-gebonden expertise van BIG-geregistreerde psychologen.”

De Veen vervolgt: “Wat we nu neerzetten is een casco huis dat stevig staat en goed in elkaar zit. Daarna is er de komende jaren

nog veel te doen. Denk aan noodzakelijke aanpassingen in de regelgeving, onder meer op het gebied van herregistratie en de opleidingen.”

Vol ijver en vuur

De Veen constateert dat er de afgelopen jaren veel is gebeurd om zaken rondom de beroepsidentiteit beter te organiseren en te professionaliseren. Daaronder schaaft hij onder meer de oprichting van de Opleidingsraad. “Heel goed dat opleiders hun verantwoordelijkheid nemen en concrete voorstellen doen om bijvoorbeeld de aansluiting tussen master en gz-opleiding te verbeteren. Naar mijn indruk pakt de Opleidingsraad de onderlinge afstemming en harmonisatie tussen de verschillende psychologische BIG-opleidingen vol ijver en vuur op.”

Zijn stip op de horizon? “Dat in 2030 de beroepen staan zoals ze in het advies Beroepenstructuur zijn uitgedacht. En dat de psychologische BIG-opleidingen zich kunnen aanpassen aan ontwikkelingen binnen en buiten ons veld, omdat ze adaptiever zijn geworden dankzij Programma APV. Vooralsnog gaat het de goede kant op, dus ik kijk optimistisch vooruit.”

Hans de Veen was van 2005 tot 2011 vicevoorzitter en voorzitter van het College. Onder zijn voorzitterschap werd klinische neuropsychologie het tweede wettelijk erkende specialisme binnen de psychologie. Meer informatie over de nieuwe beroepenstructuur vind je op beroepenstructuur.nl

Maie el Boushy

“Die lange adem
hebben wij”

“Om een hoge kwaliteit van opleiding te kunnen bieden heb je goede handvatten nodig. Dat begint bij een duidelijke opleidingsstructuur en uniforme en eenduidige regelgeving voor alle opleidingsinstellingen. Als je in Maastricht naar de cardioloog gaat wil je ook niet dat die iets heel anders heeft geleerd dan de cardioloog in Groningen.” Dat zegt Maie el Boushy, klinisch psycholoog, P-opleider en vicevoorzitter van het College Specialismen Gezondheidszorg-psycholoog en Psychotherapeut.

“Vanuit mijn rol als opleider ben ik altijd al buitengewoon geboeid en betrokken geweest. Als je invloed wilt op de kwaliteit van de opleiding, dan moet je aan de tafel zitten waar je er iets over te zeggen hebt”, stelt El Boushy. In het vorige decennium maakte ze binnen de FGzPt gedenkwaardige transities mee. “De toetreding van de NVP bijvoorbeeld, waardoor sindsdien ook de psychotherapieopleiding binnen de FGzPt geborgd is. Ook de gz-opleiding heeft een plek gekregen in de FGzPt. Een waardevolle uitbreiding, omdat er daardoor meer samenhang in het geheel van de P-opleidingen ontstaat.” Een andere belangrijke ontwikkeling was de nieuwe governance van de FGzPt, waardoor regelgeving, uitvoering en toezicht strikt werden gescheiden. “Het opleidingsgebouw is daardoor meer solide geworden”, zegt El Boushy.

Verhoging beschikbaarheidsbijdrage

Samen met College-collega Els Graafsma zet ze zich al jaren in voor een hogere beschikbaarheidsbijdrage. Dat is het bedrag dat de overheid beschikbaar stelt aan de praktijkopleidingsinstellingen om de kosten die zij maken voor het opleiden tot de BIG-beroepen te vergoeden. Doel van de beschikbaarheidsbijdrage is dat er kwalitatief goed opgeleid kan worden, dat de opleiding voldoende tijd heeft om te leren en dat

er voor het opleiden geen middelen worden ingezet die bestemd zijn voor de zorg. De beschikbaarheidsbijdrage is naar aanleiding van hun inzet al een keer verhoogd, met als uitkomst dat voor specialisten in opleiding cursustijd en leertherapie betaalde werktijd is en dat ze de opleiding niet meer gedeeltelijk hoeven terug te betalen.

De beschikbaarheidsbijdrage is echter nog niet kostendekkend, dus Graafsma en El Boushy blijven doorstrijden. Al ligt het traject nu stil, omdat de NZA – die de beschikbaarheidsbijdrage verstrekt namens VWS – zegt onvoldoende zicht te hebben op de besteding van de beschikbaarheidsbijdrage. “Frustrerend”, zegt el Boushy, “We hebben dik een jaar heel veel tijd gestoken in het aanscherpen van de regelgeving en het overtuigen van de NZA, maar dat heeft helaas niet geholpen. Daar kunnen we ons moeilijk bij neerleggen. Het geeft maar weer aan dat je voor sommige trajecten een lange adem nodig hebt. Die lange adem hebben wij.”

Paul Termaat

“Elke verandering
vraagt weer
om aanpassing
en uitleg”

Verandert er iets in de regelgeving, dan vergt dat ook verandering op andere plekken. En daar is best wat flexibiliteit voor nodig, weet Paul Termaat, voorzitter van de Commissie Registratie en Toezicht (CRT). “Flexibiliteit voor ons als toezichthouders op de uitvoering van de regelgeving, maar ook voor opleidingsinstellingen, opleidingen en beroepsbeoefenaren. Ik kan me best voorstellen dat veranderingen in de regelgeving niet altijd met open armen worden ontvangen.”

Voordat Termaat twee jaar geleden voorzitter werd van de CRT was hij zes jaar bestuurslid van de FGzPt. “Het bestuur van de FGzPt wordt gevormd door mensen die er op voordracht van de beroepsvereniging in zitten, niet námens de beroepsvereniging. Concreet betekent dit dat het bestuur als eenheid redelijk objectief over thema’s kan nadenken, in plaats van vanuit de verschillende belangen die er in het veld leven. Dat vind ik een groot goed, het is precies wat ons verdeelde veld nodig heeft.” In het bestuur van de FGzPt boog Termaat zich onder meer over de nieuwe governance-structuur van de BIG-opleidingen.

Staan voor kwaliteit

Als voorzitter van de CRT is Termaat zich meer dan ooit bewust van de belangrijkste doelgroep: de cliënt. “Daar zijn nog wel eens misverstanden over. Als CRT zijn we er niet om beroepsbeoefenaren en opleidingen zo goed mogelijk te vertegenwoordigen, wij vertegenwoordigen de cliënt. Ons doel is om ervoor te zorgen dat een registratie ook echt wat waard is. Uiteindelijk wil je dat cliënten ervan op aan kunnen dat ze behandelingen krijgen van deskundigen. Ik vind dat de FGzPt, en daarbinnen ook wij van de CRT, de verantwoordelijkheid hebben om voor kwaliteit en vakbekwaamheid in te staan.”

Waarde van de registratie

“Een registratie in het BIG-register en in de

specialistenregisters geldt als een formele herkenning en erkenning van vakbekwaamheid”, benadrukt Termaat. “Bekijk je het door die bril, dan is het logisch dat je aan vastgestelde eisen moet voldoen als je recht wilt hebben op de registratie. Daar kunnen we niet mee rommelen, want dan ondergraven we de waarde van de registratie. Sommige psychologen ervaren het mogelijk als een bureaucratische last, maar dan zeg ik: het is wel direct in je eigen belang en in dat van jouw cliënten dat je laat zien wat je waard bent.”

Uitgangspunten van de CRT zijn onafhankelijkheid, de menselijke maat en transparantie. “We beoordelen zo objectief en onafhankelijk mogelijk of beroepsbeoefenaren en opleidingsinstellingen zich houden aan de regelgeving. En we zijn voortdurend bezig met bepalen: wat is hierin de menselijke maat, wat kan wel en wat kan niet binnen de grenzen van de regelgeving? Verder proberen we zo transparant mogelijk te zijn over de toepassing van de regelgeving, wat betekent: veel uitleggen.”

Meebewegen

Elke verandering vraagt volgens Termaat om uitleg en aanpassing. “Een tijdje geleden hebben we bijvoorbeeld een nieuw moderatorsysteem ingevoerd om intervisie bij te houden. We zijn ervan overtuigd dat dit een verbetering is, maar het is voor beroepsbeoefenaren en de CRT zelf ook wel weer een

verandering waarin we allemaal moeten meebewegen.” Termaat verwacht dat de uitkomsten van het Programma Beroepenstructuur en Programma APV de komende

jaren ook tot de nodige aanpassingen zullen leiden. “Er gebeurt weer veel op dit moment. Ik ben heel nieuwsgierig wat beide programma’s ons gaan brengen.”

Wat doet de CRT?

Waarschijnlijk kent u de Commissie Registratie en Toezicht (CRT) van uw registratie als beroepsbeoefenaar of als opleiding. Maar de CRT doet meer. Dit zijn de drie taken van de CRT:

Registratie van beroepsbeoefenaren

Voor de specialismen beheert de CRT de specialistenregisters. Op dit moment zijn dit de klinisch psycholoog en de klinisch neuropsycholoog. De CRT besluit over de inschrijving, herregistratie en herintreding van specialisten en over de doorhaling van een registratie.

Toezicht op de kwaliteit van de opleidingen

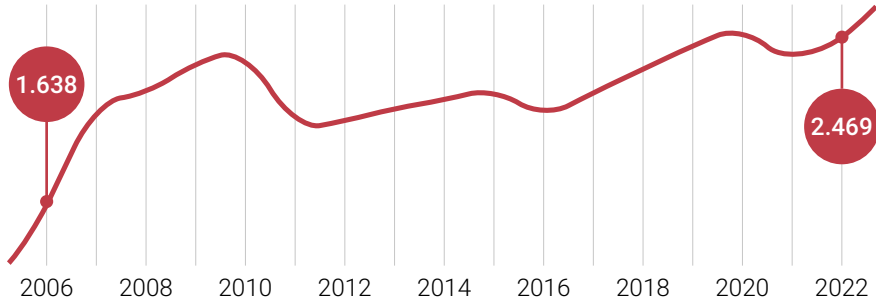
Wat betreft het toezicht op de kwaliteit van de opleidingen adviseert de CRT de minister van VWS over de aanwijzing van de opleidingsinstellingen voor de basisberoepen en erkent de CRT de opleidingsinstellingen voor de specialismen. Daarnaast besluit de CRT over de kwaliteitserkenning van de hoofdopleiders en de praktijkopleidingsinstellingen voor alle vier de opleidingen.

Opleidingsregister: registratie van opleidingen

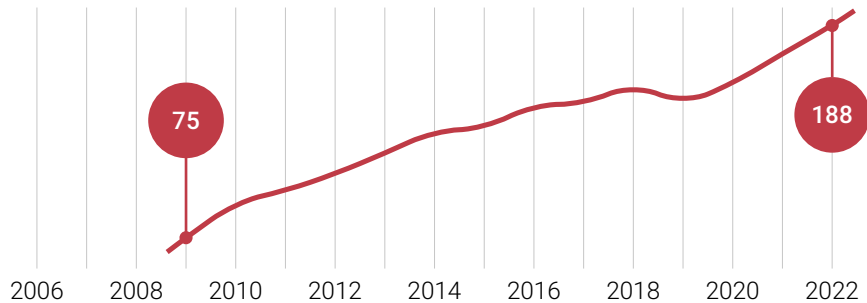
De CRT beheert ook het Opleidingsregister. In het Opleidingsregister staan alle psychologen die in opleiding zijn tot gezondheidszorgpsycholoog, psychotherapeut, klinisch psycholoog of klinisch neuropsycholoog.

Specialistenregister

Aantal geregistreerde klinisch psychologen door de jaren heen.

Aantal geregistreerde klinisch neuropsychologen door de jaren heen.

Opleidingsregister

Aantal actieve opleidingen.

Jaar	GZ	PT	KP	KNP
2014	2040	447	356	25
2015	1892	180	415	25
2016	1841	394	488	42
2017	1763	360	514	50
2018	1958	414	575	54
2019	2355	438	589	63
2020	2594	483	610	76
2021	2682	495	626	80

“Verrijking als psycholoog én als persoon”

Kersverse klinisch psycholoog Lotte van de Wiel (links) met haar praktijkopleider Evelyn Sloots.

21 februari 2023 is de datum van eerste registratie van Lotte van de Wiel (41), sinds kort dus officieel klinisch psycholoog. Ze had daarvoor niet eerder van de FGzPt gehoord. “Er zijn zoveel clubs in ons beroepenveld dat het denk ik voor veel mensen best lastig is om te weten wie nou wat doet.”

“In het Maasstad Ziekenhuis kwam een plek vrij voor een nieuwe GIOS. Ik werkte als gz-psycholoog en wilde mezelf graag verder ontwikkelen. Tot dan toe had ik verschillende cursussen gevolgd, maar ik had behoefte aan een gedegen vervolgopleiding.

Nooit klaar

Ik werd aangenomen en was daar toen de eerste klinisch psycholoog in opleiding. Eerlijk is eerlijk: het was niet altijd makkelijk. Als KP'er in opleiding heb je het gevoel dat je nooit klaar bent. Er is altijd nog wel iets te lezen. Of je moet nog achter een supervisie aan, waarbij er niks anders opzit dan je te plooiën naar de agenda van de supervisors, omdat zij het nou eenmaal nog drukker hebben dan jij.

Verrijking

En toch heb in het geheel geen spijt van mijn sollicitatie van toen. De opleiding heeft me een enorme verrijking gebracht als psycholoog én als persoon. In vier jaar wordt er enorm veel van je gevraagd qua reflectie en groei. Je moet steeds naar jezelf kijken. In het begin twijfelde ik zo ongeveer bij alles of ik het wel goed deed, maar je wordt steeds zekerder en zelfbewuster.

Brief bij de post

De allerlaatste opleidingsdag hebben we groots gevierd met onze opleidingsgroep en ook de diploma-uitreiking was een feestelijke dag. De bevestiging van mijn registratie als klinisch psycholoog was niet meer dan een brief bij de post. Maar het voelde wel heel lekker toen het allemaal officieel was.”

“Accreditatie-aanvragen bieden een prachtig doorkijkje op ons werkveld”

“Tijd is in de zorg beperkt; de tijd die je investeert in scholing moet dan ook goed besteed zijn”, vindt Maaike Laurant, klinisch psycholoog, psychotherapeut, plaatsvervangend hoofdopleider gz-opleiding en waarnemend P-opleider. Daarnaast is Laurant voorzitter van de Accreditatiecommissie van de FGzPt.

Is de inhoud van de scholing relevant en voldoet die aan de wetenschappelijke standaard? Hoe wordt de kennis overgedragen? Zijn de docenten bekwaam en bevoegd? Allemaal voorbeelden van vragen die de Accreditatiecommissie stelt bij de beoordeling van elke na- of bijscholing.

Waarom is een kwaliteitscontrole van belang?

Laurant: “Kwalitatief hoogstaande scholing is cruciaal om je vak volgens de meest actuele zorgstandaarden en inzichten te kunnen blijven uitoefenen. Wij toetsen de scholing op de accreditatievoorwaarden zoals die zijn vastgesteld in de Kaderregeling. We houden alle informatie over de scholing langs een objectieveerbare schaal. Op basis daarvan kennen we het aantal accreditatiepunten toe.”

Hoeveel mensen zijn er betrokken bij de beoordeling?

“Elke accreditatie-aanvraag wordt door minimaal twee commissieleden beoordeeld. Bij verschil van inzicht komt er een derde beoordelaar bij. Sommige aanvragen vragen om meer verdieping en meningsvorming. Dan gaan we met elkaar in overleg.”

Wat spreekt je aan in dit werk?

“De vele accreditatie-aanvragen bieden een prachtig doorkijkje op ons werkveld en de ontwikkeling daarvan. Daar leer ik van, daar groei ik van en ook ik word daar een betere professional van. Daarnaast is het heel fijn om samen te werken met mijn leuke, deskundige collega’s in de commissie, ieder met eigen expertise en stokpaardjes. Onze onderlinge discussies en sparingsmomenten helpen me bovendien om scherp te blijven.”

Zijn er ook minder leuke kanten?

“Soms komen er scholingsaanvragen voorbij die hun tijd qua wetenschappelijke onderbouwing nog ver vooruit zijn, maar die wel nieuwsgierig maken. Helaas moeten we dit soort vragen vooralsnog toch afwijzen voor accreditatie.”

Hoe krijg je het voor elkaar om deze taken naast je reguliere werk uit te voeren?

“Vooral dankzij Louise Lipman, secretaris van de Accreditatiecommissie. Zij doet enorm veel voorbereidend en coördinerend werk en houdt het accreditatieproces voortdurend in beweging!”

“Het juridische moeras is voor specialisten en CRT geen dagelijkse kost”

Maak je bezwaar tegen een besluit van de CRT, dan komt de Adviescommissie van de FGzPt in beeld. Wat doet deze commissie? Voorzitter Gijs van Poppel, in het dagelijks leven advocaat, licht de taken toe.

“We zijn een onafhankelijke commissie die de CRT adviseert over het al dan niet gegrond verklaren van ingediende bezwaren.”

Wat voor soort bezwaren krijgt de Adviescommissie voorgelegd?

“Veelvoorkomende bezwaren gaan over de inschrijving in specialistenregisters en over uniforme erkenningstermijnen. En over doorhaling of schorsing van de registratie van een specialist, bijvoorbeeld omdat het aantal werkervaringsuren niet gehaald is of omdat intervisie niet aan de geldende criteria voldoet.”

Wat spreekt je aan in dit werk?

“Iedere zaak is anders. Wat mij boeit is het persoonlijke contact tijdens zittingen met individuele specialisten en de CRT. Het juridische moeras is voor hen vaak geen dagelijkse kost en ik geef graag duidelijkheid en ondersteuning. Het komt regelmatig voor dat we samen tot een oplossing

komen die voor alle partijen aanvaardbaar is. Dat een specialist bijvoorbeeld nog een half jaar de gelegenheid krijgt om alsnog aan de criteria te voldoen.”

Zijn er ook wel eens zaken waarvan je denkt: ‘had aan de bel getrokken bij de CRT, dan hadden we hier nu niet gezeten?’

“Oh ja, die zijn er zeker. Bijvoorbeeld bij opleidingen die hun opleiding niet kunnen volbrengen omdat de enige erkende opleider van baan is veranderd of als een geschil is ontstaan over de onderlinge samenwerking. In dat soort gevallen is het heel belangrijk om snel contact op te nemen met de CRT, zodat er naar een oplossing kan worden gezocht.”

Marie-Jeanne van Hagen

“FGzPt heeft zich
ontwikkeld tot
een door ons zeer
gewaardeerde
federatie”

De NVO stond samen met het NIP aan de wieg van de FGzPt. “En daar zijn we trots op”, zegt Marie-Jeanne van Hagen, bestuurslid van de NVO.

“De FGzPt heeft zich ontwikkeld tot een door de NVO zeer gewaardeerde federatie met een goed ontwikkelde structuur voor regelgeving voor en toezicht op de opleidingen voor gz-psychologen, psychotherapeuten en haar specialismen.

Pedagogische elementen

De NVO is actief betrokken geweest bij de totstandkoming van de opleiding tot beroep gz-psycholoog en de oprichting van de FGzPt. Naast psychologen kunnen immers ook pedagogen instromen in de opleiding tot gz-psycholoog. Vanuit de FGzPt let de NVO op registratie- en herregistratie-eisen die passen bij taken en functies die gz-psychologen met een pedagogische achtergrond vervullen. En voor doorstroommogelijkheden voor onze beroepsgroep. Daarnaast zorgt de FGzPt ervoor dat het toezicht op de kwaliteit van de opleidingen goed is geregeld.

Met de opname van de orthopedagoog-generalist in de Wet BIG op 1 januari 2020 vroeg de minister van VWS de Commissie

Registratie en Toezicht (CRT) om advies over de aanwijzing van opleidingen tot orthopedagoog-generalist. We hebben dat als NVO en FGzPt, en in het bijzonder de CRT, onder hoge tijdsdruk en in een buitengewoon goede samenwerking in het vat gegoten. Met een visitatiecommissie die bestond uit beroepsgenoten.

Stap voorwaarts

Op dit moment is een wijziging van de Opleidingsbesluiten gz-psycholoog en psychotherapeut in voorbereiding. Dit voorgenomen Besluit regelt de wettelijke verankering van de adviestaken van de CRT. Als NVO beschouwen we die verankering van taken als een grote stap voorwaarts.

De minister van VWS geeft aan dat hij van plan is dit voor het Opleidingsbesluit orthopedagoog-generalist op vergelijkbare manier te gaan regelen. Wij zijn blij met die intentie.”

Christine Brouwer-
Dudok de Wit

“Mooi om te zien hoe
opleiders nadenken
over de vraag: hoe
leid je bezielde
professionals op?”

Een verbinder die kwaliteitsdenken en eigen verantwoordelijkheid stimuleert. Daar ziet Christine Brouwer-Dudok de Wit de FGzPt naartoe groeien. Ze is naast klinisch psycholoog en psychotherapeut ook bestuurslid van de NVP, één van de drie federatiepartners van de FGzPt, en visitator namens de CRT.

“De FGzPt is altijd een verbinder geweest. Letterlijk, door in ons enorm versnipperde veld beroepsverenigingen aan elkaar te koppelen. De FGzPt, als overkoepelend orgaan voor de opleidingen tot alle psychologische BIG-beroepen, heeft beslist een meerwaarde. In ons werk hebben we allemaal met elkaar te maken en het is daarom goed dat er één plek is waar we gezamenlijk nadenken over de kwaliteit van de opleidingen en het toezicht daarop goed vormgeven.

Visie verwezenlijken

Die kwaliteit is de afgelopen jaren mede dankzij het werk van de FGzPt enorm toegenomen. Als visitator ga ik graag met opleiders in gesprek over: waar gaan jullie voor, is dat herkenbaar voor de opleidelingen, hoe begeleiden jullie hen naar een beroep dat ook in de toekomst overeind blijft, hoe leid je op tot bezielde

professionals die ‘out of the box’ durven te denken? Het is heel mooi om te zien hoe de opleiders die ik als visitator spreek daar intensief over nadenken. En hoe creatief ze zijn in het verwezenlijken van hun visie.

Mijlpalen

Voor de komende tijd zie ik in ons veld twee mijlpalen aankomen die ons vak verder zullen versterken. De eerste is de ontwikkeling van de nieuwe beroepenstructuur, waarbij meer dan voorheen is gekeken naar de overeenkomsten tussen onze beroepen, in plaats van naar de verschillen. Dat vind ik een enorme verbetering. De tweede is de aansluiting tussen de master en de gz-opleiding. Dat er straks een betere doorstroming ontstaat naar de opleiding tot behandelaar is vooral ook voor patiënten heel goed nieuws.”

Tonnie Prinsen

“Een nieuwe stap
in de volwassen-
wording van ons
beroep”

“We leven in een tijd van een langzame revolutie. Of van een snelle evolutie, het is maar hoe je het bekijkt.” Dat zegt Tonnie Prinsen, voorzitter van de FGzPt.

“Niet iedereen staat er bij stil, maar ik denk dat we ons pas over een aantal jaar zullen realiseren hoe belangrijk de huidige veranderingen zijn.”

Met de huidige veranderingen doelt Prinsen onder meer op de ontwikkelingen rondom de beroepsstructuur en op de opbrengsten die voortkomen uit Programma APV, zoals een naadloze aansluiting tussen master en gz-opleiding. “Daarmee gaat de hele structuur beter kloppen. Cliënten hebben zicht op wie wat kan: we hebben straks minder verschillende beroepen en alle bekwaamheden staan in één register. Voor master-studenten komt er een duidelijker perspectief op de gz-opleiding, waarmee het oeverloos solliciteren naar een opleidingsplek verleden tijd is. De kwaliteit van de opleiding wordt verder versterkt en is voortaan beter ingericht op nieuwe ontwikkelingen.”

Mentale veerkracht

De versterking van de opleiding ligt Prinsen, zelf al jaren P-opleider, na aan het hart. “Als je goed opleidt, dan help je indirect meer cliënten en hun systemen. Je kunt zo nog meer doen aan de mentale veerkracht van onze samenleving. Ook voor jong talent is een goede opleiding essentieel: je helpt jonge mensen hun weg te vinden in dit veld.”

Als voorzitter van de FGzPt staat Prinsen mede aan het roer van de ontwikkelingen. “Het is een interessante tijd; een nieuwe stap in de volwassenwording van ons beroep. In de afgelopen jaren is al heel veel gebeurd en er gaan nog mooie dingen komen. Onze rol is om onafhankelijk van belangen te opereren en om stabiliteit en kwaliteit te borgen. Betrouwbaarheid, degelijkheid en onafhankelijkheid zijn essentieel voor het vertrouwen in de FGzPt. Daar zijn we ons terdege van bewust en daar streven we in alles naar.”

Toewijding

Prinsen vervolgt: “Ik vind het geweldig om een bijdrage te kunnen leveren aan de actuele ontwikkelingen in ons veld. Dat doe ik samen met een heel fijne, deskundige club mensen: in de verschillende organisatieonderdelen van de FGzPt wordt hard en met veel toewijding gewerkt. En ook met de lidverenigingen van de FGzPt en de andere partijen in het veld is er een goede samenwerking. Tegelijk spelen er veel krachten en zijn belangen soms tegengesteld. Dit werk doen voor én met het veld is niet altijd makkelijk, maar daarom is het des te mooier als het goed loopt.”

Volgens Prinsen wordt die diversiteit binnen het werkterrein van de FGzPt nog wel eens gezien als een zwakte. “Naar mijn mening levert hij juist veel op: dankzij ons verstrekkende werkveld hebben we opleidingen met een brede wetenschappelijke basis. Dat is goed voor de kwaliteit van onze behandelingen en daarmee voor degene waar we het allemaal voor doen: onze cliënten en hun omgeving.”

Herschikking

Als uitdaging voor de toekomst ziet Prinsen de afstemming en samenwerking tussen BIG-pedagogen en -psychologen. “Eerst hadden we samen één basisberoep, nu is er een basisberoep bijgekomen. Het vraagt om een herschikking: hoe vullen we elkaar aan, hoe werken we goed samen? In het werkveld komen we elkaar veel tegen en ook in de organisatie van het opleiden zijn er raakvlakken. Ik hoop en verwacht dat we het samen zó kunnen organiseren dat elk beroep zich ten volle kan ontwikkelen.”

“Alleen met een brandend geduld kunnen we de
prachtige stad veroveren die licht, rechtvaardigheid
en waardigheid zal geven aan alle mensen.
Dan zal het lied niet voor niets gezongen zijn.”

Dank aan Cees van der Staak voor dit fragment
uit de toespraak van Pablo Neruda in 1971, toen deze
Chileense dichter de Nobelprijs voor de Literatuur kreeg.

“We leven in een tijd van een langzame revolutie. Of van een snelle evolutie, het is maar hoe je het bekijkt.” Dat zegt Tonnie Prinsen, voorzitter van de FGzPt. De FGzPt bestaat dit jaar 21 jaar. Een periode waarin veel is gebeurd: deze jubileumuitgave geeft een globaal overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de psychologische BIG-opleidingen, verteld door mensen die ze van nabij hebben meegemaakt.

En de ontwikkelingen gaan door; ook nu zijn de opleidingen volop in beweging. Prinsen: “Niet iedereen staat erbij stil, maar ik denk dat we ons pas over een aantal jaar zullen realiseren hoe belangrijk de huidige veranderingen zijn.”